vienuolyno kieme buvusius statinius, matomus 1938 m. Vilniaus plane. Didesnėje pamatų sanavimo tranšėjų dalyje kultūrinis sluoksnis sunaikintas XVII–XX a. statybų metu. Ties buvusių arklidžių su ratine pastato, XIX a. perstatyto į gyvenamąjį namą, P siena išlikęs dabartinės Šv. Kazimiero bažnyčios XIX a. buvęs grindinys. Ties buvusių vienuolyno arklidžių su ratine pastato PV kampu po žeme išlikęs XIX a. I pusės vartų priestato pamatas.

Tyrimų metu surasta per 2000 vienetų daugiausiai XVI–XVII a. radinių. Dauguma jų tai XVII a. plokštinių koklių bei XVI–XVII a. buitinių keraminių indų fragmentai (4:4 pav.). Šie radiniai gerai pažįstami Vilniaus senamiesčio tyrinėtojams. Iš retesnių ir vertingesnių radinių paminėtini XV a. gotikinio koklio fragmentas bei XVI a. renesansinių koklio fragmentai (4:1, 2 pav.). Surastos 5 XVI–XVII a. ir XIX a. monetos (4:3 pav.). Gyventojų prekybos ryšius liudija tyrimų metu surastos prekių plombos.

The field evaluation on Bazilijonų and Didžioji Streets

In 2012, a field evaluation was conducted on the plot at Bazilijonų St. 10 and Didžioji St. 34 in Vilnius Old Town. A 2.3 x 2.2 m test pit (5.06 m^2) was excavated at Bazilijonų St. 10 (Fig. 1). Several frogged bricks, fragments of 17th-century stove tiles, and a 17th-century brick and stone structure were found among the rubble in it (Fig. 2).

A total of 254 m^2 was excavated on the grounds of the Jesuit monastery building complex at Didžioji St. 34 (Fig. 3) and a 1.2–2.8 m thick, late 16th–20th-century cultural layer was discovered. The earliest cultural layer horizon in the excavated areas began to form in the late 16th – early 17th century. Over 2000 finds, mainly from the 16th–17th centuries, were collected and include fragments of 17th-century panel stove tiles (*Blattkacheln*) and 16th–17th-century household pottery vessels (Fig. 4:4). A fragment of a 15th-century Gothic stove tile and fragments of a 16th-century Renaissance stove tile (Fig. 4:1–2) should be mentioned among the rarer and more valuable finds. Five 16th–17th and 19th-century coins were discovered (Fig. 4:3). The seal finds attest to the inhabitants' commercial ties.

Diana Antropikaitė

Pylimo gatvė 7A

Dar 2011 m. gruodį Pylimo g. 7A namo teritorijoje (1974 m. statyto gėlių paviljono aplinkoje), nedalyvaujant archeologui, mechanizuotai iškasta apie 50 m^2 dydžio ir apie 4 m gylio duobė. Sustabdžius darbus nustatyta, kad mechanizuotų žemės kasimo metu suardytos XVII a. mūrinių statinių pamatų liekanos bei kultūrinis sluoksnis.

Vertikaliai nuvalius mechanizuotai iškastos duobės pjūvius ir nuvertus XX a. pabaigos sta-

1 pav. Žvalgymų ir tyrimų ploto vieta. D. Antropikaitės nuotr.

Fig. 1. The location of the surveyed and excavated area

2 pav. Žvalgymų ir tyrimų metu surasti radiniai: XV a. virimo puodo pakraštėlio fragmentas, XVI–XVII a. buitinių keramikinių indų liekanos, XVII a. šaukštas, XVI–XVIII a. koklių fragmentai. D. Antropikaitės nuotr.

Fig. 2. Finds discovered during the survey and excavation: a fragment of a 15th-century cooking pot rim, the remains of 16th–17th-century household pottery vessels, a 17th-century spoon, and fragments of 16th–18th-century stove tiles

tinių liekanas, iškasos plotas padidėjo iki 70 m^2. Papildomai detaliai ištirtas bendras 15 m^2 plotas į P ir V nuo 2011 m. iškasos. Tokiu būdu bendras žvalgymų ir tyrimų plotas pasiekė 85 m^2 (1 pav.). Kultūrinio sluoksnio storis jame buvo 1,5–4,1 m.

Tyrinėtos vietos aplinkoje, į V nuo XVI a. pradžios Vilniaus miesto gynybinės sienos, drėgna Vingrės upelio kairioji krantinė buvo mažai apgyvendinta iki XVII a. vidurio. Virš įžemio susiformavusiuose sluoksniuose, žemiau XVII a. vidurio paviršiaus surasti negausūs

XVI–XVII a. radiniai – buitinės vietinės ir importinės keramikos, koklių fragmentai. Sluoksniui priskirtas ir vienas XV a. puodo pakraštėlis (2 pav.). Teritorija intensyviau apgyvendinta po 1640 m. kalvinų iškėlimo už miesto sienos Trakų vartų. Archeologinių tyrimų duomenimis, XVII a. II pusėje statyta kalvinų bažnyčia ir kapinės buvę į Š nuo 2012 m. tirto ploto.

Mažiau vėlesnių perkasimų suardytuose tyrimų ploto pjūviuose 1,5–2 m gylyje stebėtas XVII a. vidurio degėsių sluoksnis. Jis susiformavęs iki XVII a. vidurio mūrinio statinio (M3) statybos pradžios (3 pav.). XVII a. viduryje pastatytas pastatas su mūriniu rūsiu, perdengtu cilindriniu skliautu (M1). Rūsio sienos mūrytos iš plytų ir lauko akmenų, rištų molio skiediniu. Toks mūrijimo būdas buvo naudojamas drėgnose vietose, norint išvengti perteklinės drėgmės pastatų požeminėse patalpose.

Rūsio skliautas mūrytas iš plytų, rištų kalkių skiediniu. Kalkių skiedinys naudotas dėl palyginti nemažos apkrovos ir didelio rūsio ploto (apie 21 m^2). Skliauto pėdos buvo atremtos į rūsio V bei R sienas, o skliauto kraštai priglausti prie Š ir P sienų. Pastato statybos paviršius, apie 5–10 cm storio rausvo molio sluoksnis, 1–1,3 m gylyje buvo aiškiai matomas ploto Š ir P pjūviuose. Čia jis nepaliestas vėlesnių perkasimų. Nustatytas buvęs pastato rūsio ilgis – 7,6 m sienų išorėje ir 5,8 m sienų viduje. Atstumas nuo buvusio rūsio skliauto aukščiausios altitudės (pagal skliauto linkį) ir V rūsio sienos vertikalės – 1,8 m. Apskaičiuotas rūsio plotis – apie 3,6 m. Rūsio R siena liko už ploto R ribų. Rūsio Š ir V sienų pamatai įgilinti iki H_{abs} 107,70–107,80 m. Molinė rūsio asla 10–20 cm storio, yra H_{abs} 108,30–108,50 m.

Prie rūsio ŠV kampo buvusi prijungta posesijinė (?) siena (M2). Jos pamatų įkasimo kontūro viršus sutampa su pastato rūsio buvusiu išorės paviršiumi. Sienos liekanos buvo matomos ploto Š profilyje. Taip pat šiame pjūvyje matoma antra lygiagreti (?) siena (3 pav.). Šių sienų mūrijimo technika, naudotos medžiagos bei stratigrafinė padėtis yra identiška pastato rūsio liekanoms. Galima manyti, kad šios sienos buvo pastatytos XVII a. viduryje, šiek tiek vėliau už pastatą su rūsiu.

Tyrimų ploto P profilio R dalyje, 1,3 m gylyje (H_{abs} 110,70–110,80 m) surastas XVII a. vidurio akmenų grindinio fragmentas (3:A pav.). Tai XVII a. buvęs išorinis pastato su rūsiu paviršius. Virš grindinio bei rūsio liekanų išorėje ir viduje susiformavę sluoksniai, kurie supilti pastato apleidimo ir sugriovimo metu – XVII a. II pusėje – XVIII a. pradžioje. Čia rasti XVII a. daugiausia vien žalios spalvos glazūra padengtų krosnių koklių, buitinės keramikos fragmentai, Jono Kazimiero šilingas. XVIII a. 3 dešimtmečio Vilniaus plano duomenimis, šioje vietoje buvo dirbami laukai. Galima manyti, kad iki XX a. pradžios ši teritorija buvo ekstensyviai naudojama, čia nebuvo XVIII–XIX a. statinių.

XIX a. viduryje buvo lyginamas paviršius šioje vietoje įrengiant skverą, pažymėtą 1840 m. Vilniaus plane. Tuo metu antrą kartą iki H_{abs} 110,10 m altitudės buvo apgriauta po žeme buvusio rūsio Š siena, pažeista rūsio sugriovimo laiko sluoksnio viršutinė dalis.

XX a. pradžioje (1908–1911 m.) tirtoje teritorijoje būta Z. Nagrodzkio žemės ūkio technikos paviljono, kurio išliko 4 60x60 cm dydžio ir 0,8–1,8 m aukščio pamatų stulpų požeminės dalys (M4a–c), mūrytos iš XIX a. vidurio – XX a. pradžios (1831–1915 m.) standartinių gelsvos molio masės plytų, rištų cementiniu skiediniu. Du stulpai išlikę ploto P profilyje, kiti du – prie Š profilio. Karo metu nukentėję paviljonai nugriauti XX a. viduryje (3 pav.). XVII a. rūsio P sienos viršutinė dalis apardyta

3 pav. Žvalgymų ir tyrimų ploto R dalis: A – iš Š; B – iš P. M1–3 – XVII a. rūsio ir statinių liekanos; M4a–c – 1908–1911 m. prekybos paviljono pamatų liekanos. D. Antropikaitės nuotr.

Fig. 3. The E part of the survey and excavation area: A – from the N; B – from the S. M1–3 – the remains of the 17th-century basement and structures; M4a–c – the remains of the foundation of the 1908–1911 sales pavilion

1974 m. gėlių prekybos paviljono ir vėlesnio jo R priestato statybos metu.

Tyrimų plote atkastas XVII a. statinių liekanas nutarta apsaugoti nuo neigiamų atmosferos poveikių, konservuoti ir išsaugoti *in situ*.

Pylimo St. 7A

85 m^2 was surveyed and excavated at Pylimo St. 7A (Fig. 1). The cultural layer was 1.5–4.1 m thick there. This location (the wet left bank of the River Vingrė) was to the W of the Vilnius city defensive wall, the construction of which began in the early 16th century, and remained sparsely inhabited until the mid-17th century. The layers that formed above the sterile soil and below the mid-17th-century surface contained sparse 16th–17th-century finds: sherds of local and imported household pottery and fragments of stove tiles (Fig. 2). The area was more densely inhabited after the 1640 Calvinist uprising outside the city wall's Trakai Gate. A building with a masonry basement with a cylindrical vault (M1) was erected at that site in the mid-17th century (Fig. 3). The basement wall was made of bricks and fieldstones bound with clay mortar. A perimeter (?) wall (M2) was joined to the NW corner of the basement. A second, parallel (?) wall (M3) is seen in the profile. This wall was erected in the mid-17th century.

Layers, which had been brought in during the building's dereliction and demolition during the second half of the 17th – early 18th century, had formed above the remains of the paving and basement, both inside and outside them. According to data from the 1720s plan of Vilnius, worked fields existed at this site. Z. Nagrodzki's agricultural machinery pavilion, four foundation columns of which survive (M 4a–c), was erected in the excavated area during 1908–1911.